

Solvej Balle

Tilavuuden
laskemisesta

I

Kosmos

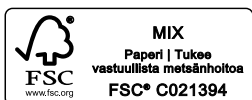
Solvej Balle

Tilavuuden
laskemisesta

I

Suomentanut Sanna Manninen

Kosmos

OM UDREGNING AF RUMFANG, I

Copyright © Solvej Balle, 2020

Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS,
Copenhagen

Suomenkielinen laitos © Sanna Manninen ja Kosmos, 2024

ISBN 978-952-352-239-8

***KOSMOS**

Painettu EU:ssa.

#121

Talossa on ihminen. Sen kuulee, kun hän liikkuu yläkerran huoneessa. Kun hän nousee sängystä tai laskeutuu portaat alas ja menee keittiöön. Vesijohdot kohisevat, kun hän täyttää vesipannun. Metallilahtaa, kun hän laskee pannun liedelle, ja sytytin naksahuttaa vaimeasti, kun hän laittaa kaasun päälle. Sitten seuraa tauko ennen kuin vesi alkaa kiehua. Teelehdet ja paperi rapisevat, kun paperipussista mitataan teekannuun ensin yksi ja sitten vielä toinen lusikallinen teetä, ja vedestä lähtee ääni, kun se kaadetaan teelehden päälle, mutta näitä ääniä kuuluu vain keittiöstä. Kuulen että jääkaappi avataan, koska ovi osuu keittiönpöydän kulmaan. Teen hautuessa seuraa taas tauko, ja kohta kuulen, että keittiönkaapista otetaan kuppi ja aluslautanen. En kuule teen ääntä, kun se kaadetaan kuppiin, mutta kuulen askeleet keittiöstä olohuoneeseen, kun hän kantaa teekupin talon läpi. Hänen nimensä on Thomas Selter. Talo on kaksikerroksinen kivitalo Clairon-sous-Boisin kaupungin laitamilla Pohjois-Ranskassa. Takimmaiseen huoneeseen, joka antaa puutarhan ja halkopinon suuntaan, ei tule ketään.

On marraskuun kahdeksastoista päivä. Olen tottunut ajatukseen. Olen tottunut ääniin, harmaaseen aamuvaloon ja sateeseen, joka alkaa kohta ropista puutarhaan. Olen tottunut askeliin lattialla ja avautuviin ja sulkeutuviin oviin. Kuulen että Thomas kävelee olohuoneesta keittiöön ja laskee kupin pöydälle, ja ennen pitkää kuulen hänet eteisessä. Kuulen että hän ottaa takkinsa naulasta ja kuulen että hän pudottaa sateenvarjonsa lattialle ja nostaa sen ylös.

Kun Thomas lähtee ulos marraskuun sateeseen, talo hiljenee. Kuuluvat vain minun omat ääneni ja sateen vaimea ropina ulkoa. Lyijykynän ääni paperilla ja tuolin ääni lattiaa vasten, kun työnän sitä taaksepäin ja nousen pöydän äärestä. Minun askeleeni lattialla ja ovenkahvan vaimea narahdus, kun avaan oven käytävälle.

Thomasin ollessa ulkona minä yleensä liikun talossa. Käyn vessassa ja haen vettä keittiöstä, mutta palaan nopeasti takaisin huoneeseen. Suljen oven ja käyn istumaan sängylle tai nurkassa olevalle tuolille, jotta minua ei voi nähdä, jos sattuu katsomaan sisään puutarhapolulta.

Kun Thomas palaa kantaen kahta ohutta muovikassia, ääniä alkaa taas kuulua. Avain kääntyy lukossa ja kengät pyyhittään mattoon. Kassit kahisevat, kun hän laskee ostokset lattialle. Kokoon taitetusta sateenvarjosta lähtee ääni, kun hän laittaa sen eteisen tuolille, ja hetken kuluttua kuulen hänen ripustavan takkinsa oven vieressä olevaan naulakkoon. Kuulen toistuvasti muovin kahinaa, kun hän nostaa ostoskassinsa keittiönpöydälle ja asettaa tavarat paikoilleen. Juuston jääkaappiin, kaksi tomaattisäilyketölkkiä ruokakomeroon ja suklaalevyn keittiönpöydälle. Tyhjennettyään kassit hän rutistaa ne mytyksi ja työntää allaskaappiin. Sitten hän sulkee oven ja antaa niiden jatkaa kahinaansa kaapissa.

Päivän mittaan kuulen Thomasin yläkerran työhuoneessa. Kuulen työtuolin lattiaa vasten ja etikettejä ja kirjeitä tulostavan printterin. Kuulen askelia portaissa ja vaimean tömähdyksen, kun hän laskee paketteja ja kirjeitä eteisen lattialle. Kuulen hänet keittiössä ja olohuoneessa. Kuulen käden tai hihan hipaisevan seinää, kun hän nousee taas portaat yläkertaan, kuulen hänet kylpyhuoneessa ja kuulen vessanpytystä äänen, joka voi olla peräisin vain seisaaltaan pissavasta ihmisestä.

Pian kuulen hänet taas portaissa ja eteisessä, ja ennen pitkää hän menee olohuoneeseen ja istuu tuoliin tielle antavan ikkunan ääreen. Hän lukee tai katselee marraskuun sadetta odottaessaan.

Hän odottaa minua. Minun nimeni on Tara Selter. Istun takimmaisessa huoneessa, joka antaa puutarhan ja halkopinon suuntaan. On marraskuun kahdeksastoista päivä. Joka ilta kun käyn nukkumaan vierassängyssä, on marraskuun kahdeksastoista, ja joka aamu kun herään, on marraskuun kahdeksastoista. En enää odota herääväni marraskuun yhdeksänteentoista, enkä enää muista marraskuun seitsemättätoista kuin eilistä päivää.

Avaan ikkunan ja heitän hieman leipää linnuille, jotka pian kerääntyvät puutarhaan. Ne saapuvat kun sade taukoo. Ensimmäisenä mustarastaat, jotka ryhtyvät nokkimaan viimeisiä omenoita puussa tai ikkunasta heittämiäni leivänpaloja, ja hieman myöhemmin yksinäinen punarinta. Kotvan kuluttua ohi lentää pyrstötiainen ja kohta vielä muutama tali-tiainen, mutta mustarastaat karkottavat ne saman tien. Sitteen alkaa taas sataa. Mustarastaat jatkavat vielä syömistään, mutta kun sade voimistuu, ne pyrähtävät pensasaidan suojiin.

Thomas on sytyttänyt tulen olohuoneen takkaan. Hän on hakenut polttopuita puutarhavajasta, ja pian tunnen talon lämpiävän. Olen kuullut ääniä eteisestä ja olohuoneesta, mutta nyt kun Thomas istuu lukemassa, kuulen vain lyijykynäni paperilla, kuiskauksen, joka katoaa pian sateen ääneen.

Olen laskenut päivät, ja jos olen laskenut oikein, tänään on marraskuun kahdeksastoista #121. Seuraan päiviä. Seuraan talon ääniä. Kun on hiljaista, en tee mitään. Käyn sängylle lepäämään tai luen kirjaa, joka tapauksessa olen hiljaa. Tai

lähestulkoon hiljaa. Hengitän. Nousen ja kävelen varovasti huoneessa. Äänet kannattelevat minua. Istun sängylle tai vedän varovasti tuolin ikkunan edessä olevan pöydän alta.

Iltapäivän puolivälissä Thomas panee musiikin soimaan olohuoneessa. Ensin kuulen hänet käytävällä ja keittiössä. Kuulen hänen laskevan vesipannun kaasuliedelle ja kuulen hänen askeleensa lattialla, kun hän kävelee takaisin olohuoneeseen ja panee musiikin soimaan. Silloin tiedän, että kohta ilma kirkastuu. Pilvet väistyvät ja aurinko paistaa hetken.

Yleensä valmistaudun lähtemään ulos heti kun musiikki alkaa. Nousen ja puen takin ylleni ja panen saappaat jalkaan. Odotan ovella, ja kohta musiikki soi niin kovaa, että voin lähteä talosta tulematta kuulluksi, sillä olohuoneesta kantautuvat sävelet peittävät äänet, jotka syntyvät kun ovia avataan, lattialla astellaan ja ovia suljetaan.

Lähden talosta puutarhanpuoleisen oven kautta. Nostan laukun olalle, avaan varovasti huoneen oven, astun eteiseen ja suljen oven. Lattialla on kolme keskikokoista kuorta ja neljä ruskeaa pahvipakettia, joiden päällä lukee meidän nimemme: T. & T. Selter. Ne olemme me. Me käymme kauppaa antikvaarisilla kirjoilla, varsinkin 1700-luvun kuvitetuilla teoksilla. Ostamme teokset huutokaupoista, yksityisiltä keräilijöiltä tai toisilta kirjakauppiailta, myymme kirjat edelleen ja lähetämme ne ruskeissa paketeissa, joiden päällä lukee meidän nimemme. Kävelen äänettömästi lattialla lojuvien pakettien ohi, avaan oven ja astun ulos. En tarvitse sateenvarjoa. Ulkona tihuttaa yhä, mutta pian sade lakkaa kokonaan. En seuraa veräjälle vievää polkua vaan käännyin vasemmalle ja kävelen talon viertä, vajan ohi ja kohti puutarhan kolkkaa, jonne ei näe talosta. Ohitettuani purjopenkin ja kaksi mangoldiriviä tulen pensasaidan aukolle ja astun

tielle. Vilkaisen taakseni. Näen piipun yläpuolella savukiekun. Kuulen vaimeaa musiikkia mutta kiiruhdan eteenpäin, ja muutaman askeleen jälkeen en kuule sen enempää musiikkia kuin sadettakaan, sillä sade on lakannut ja musiikki jäänyt taakse, ja kuulen vain omat askeleeni jalkakäytävällä, parin auton hurinaa ja vaimeita lasten ääniä koulusta monen korttelin päästä.

Hieman myöhemmin Thomas huomaa sateen lakanneen ja sammuttaa musiikin. Hän pukee takin ylleen ja kerää kirjeet ja paketit lattialta. Kello 15.24 hän poistuu talosta. Hän kantaa kirjeitä ja paketteja. T. & T. Selter. Ne olemme me. Aika on kuitenkin tullut väliimme. Kävelemme pikkuteitä kaupungille tai sieltä takaisin talolle. Olemme ulkona, lähdemme kävelemään sateen pitäessä taukoa, mutta emme kävele samoja reittejä. Thomas ei odota tapaavansa minua matkan varrella, eikä hän tapaa minua. Tiedän toisen reitin, ja kun Thomas palaa talolle, minä istun jo huoneessa, joka antaa puutarhaan.

Jos tarvitsen jotain, käyn pienessä supermarketissa muutamana korttelin päässä. En pidä mitään kiirettä, ja palaan yleensä kiertotietä takaisin talolle. Astun veräjältä puutarhaan, seuraan polkua takaovelle ja käyn sisään. Talo on hiljainen. Thomas on ulkona ja sade on lakannut. Thomas on matkalla kaupungille, ja siinä vaiheessa kun hän on jättänyt pakettinsa, aurinko pilkistää esiin. Hän kävelee metsän läpi joelle ja palaa vasta iltapäivän lopulla, kun sade on taas alkanut, sillä kukaan ei odota häntä talossa eikä hänellä ole kiire minnekään.

Palattuani vien yleensä ostokset vierashuoneeseen. Ripustan takin tuolin selkämykselle, riisun saappaat ja menen keittiöön. Tiskipöydällä on kuppi, ja liedelle jätetty vesipannu

on edelleen hieman lämmin. Voin seurata Thomasin jälkiä talossa. Nousen portaat yläkertaan ja menen työhuoneeseen. Siellä on kirjoja pinoissa ja paperikasoja pitkin pöytää. Hyllyissä on kirjoja ja lattialla laatikoita. Yksi laatikko on auki, sillä Thomas on etsinyt siitä jotain ja jättänyt sen sulkematta. Työhuoneen vieressä on makuuhuone, ja siellä näyttää siltä kuin joku olisi juuri noussut, mutta sängystä on käytetty vain toista puolta.

Minulla on puolitoista tuntia aikaa ennen kuin Thomas palaa. Ehdin käydä suihkussa tai pestä pyykkiä lavuaarissa, ehdin hakea hyllystä kirjan ja istua jompaankumpaan noja-tuoliin ikkunan ääreen.

Jos vietän ajan olohuoneessa, kuuntelen yleensä musiikkia tai istun lukemassa kunnes alkaa hämärtää, mutta tänään olen pysynyt täällä, huoneessa, joka antaa puutarhan ja halkopinon suuntaan. Olen kuullut Thomasin ottavan takkinsa nauhasta ja olen kuullut hänen lähtevän talosta. Olen avannut oven eteiseen, paketit ovat kadonneet lattialta ja olen istuutunut ikkunan alla olevan pöydän ääreen. On marraskuun kahdeksastoista. Alan tottua ajatukseen.

Varhain marraskuun seitsemännentoista päivän aamuna hyvästelin Thomasin ulko-ovella. Kello oli varttia vaille kahdeksan, taksi odotti talon edessä ja ehdin junaan, joka lähti Clairon-sous-Boisin asemalta kello 8.17. Olin menossa Bordeauxiin, jokavuotiseen 1700-luvun kuvitettujen teosten huutokauppaan. Taivas oli harmaa ja ilma kostea, mutta ei satanut.

Claironista matkustin Lille-Flandresin asemalle, siellä siirryin Lille-Europen asemalle ja jatkoin matkaa Pariisiin, missä vaihdoin Bordeauxin-junaan. Saavuin Bordeauxin ase-

malle hieman ennen kahta, ja ihmeteltyäni vähän aikaa aseman edustan tietyötä, sulkuja, kylttejä ja suljettuja väyliä löysin tieni messukeskukseen, missä huutokauppa pidettäisiin, ja pääsin perille muutamaa minuuttia myöhemmin. Ilmoitauduin, sain ohjelmalehtisen ja pienen kyltin, johon oli painettu teksti *7ème Salon Lumières*, minun nimeni ja sen alle firman nimi *T. & T. Selter*.

Olin saapunut hyvissä ajoin ennen kolmelta alkavaa kuvitetujen kirjojen päähuutokauppaa. Pari muuta huutokauppaa oli jo pidetty, ja ohjelmalehtisestä näin, että tänä vuonna järjestettiin sekä luentoja että paneelikeskusteluja, mutta niihin en aikonut osallistua.

Jäin empimään ja hämäännyin taas jouduttuani keskelle konferenssitunnelmaa suljettuine ovineen ja hylättyine kahvikuppeineen, sitten löysin kylttien ja nuolten opastuksella huutokauppahallin ja sen vieressä olevan hallin, jossa lukuisat antikvariaatit myivät tavalliseen tapaan omilla osastoillaan kirjoja ja tieteellisiä kuvituksia. Minulla oli melko hyvä käsitys siitä, mistä teoksista halusin tarjota huutokaupassa, ja vilkaistuaani niistä tärkeimpiä kiertelin antikvariaattihallissa. Tervehdin useita tuttuja kirjakauppiaita, ja hieman ennen kolmea menin istumaan huutokauppasaliin, joka pian täyttyi kokoushuoneista virtaavista ihmisistä.

Onnistuin ostamaan huutokaupasta kaksitoista teosta. Viisi sellaista, joita meiltä oli jo tiedusteltu, ja seitsemän muuta, joiden uskoin menevän kaupaksi sopivaan hintaan. Käymme enimmäkseen kauppaa kohtuuhintaisilla kirjoilla, myymme niitä sekalaiselle keräilijäjoukolle lähinnä Euroopassa, mutta on meillä yksittäisiä asiakkaita myös muualla maailmassa. Yleensä minä matkustan huutokauppoihin ja käyn antikvaarisissa kirjakaupoissa ja Thomas puolestaan hoitaa kirjojen

luetteloinnin ja lähettämisen. Alussa teimme kaiken yhdessä, mutta aikaa myöten olemme jakaneet tehtävät. En ole aivan varma, miksi juuri minä matkustelen. Ehkä koska minulla ei ole mitään matkustamista vastaan, ehkä koska minulle kehittyi melko nopeasti tietty kirjojen taju, opin ymmärtämään paperin päälle ja näkemään laadukkaan painojäljen, onnistuneen sidoksen. En osaa selittää, mutta se on melkein fyysistä, kuin mittarimato tunnustelisi kannattaako lehdelle lähteä vaeltamaan, tai kuin lintu kuuntelisi hyönteisten liikettä puun kaarnassa. Se saattaa olla jokin yksityiskohta: sivujen selailusta syntyvä ääni, kirjainten tuntu, painojäljen syvyys, kuvituksen värien kylläisyys, planssin yksityiskohtien tarkkuus, syrjien sävyt, en tiedä mikä asian ratkaisee, sillä vaikka yleensä tiedän mistä teoksista olen kiinnostunut, tavallisesti osaan sanoa haluanko ostaa kirjan vasta kun pitelen sitä käsissäni.

Huutokaupan jälkeen menin takaisin antikvariaattihalliin, maksoin muutaman kirjan, jotka olin pyytänyt laittamaan sivuun, ja löysin vielä kuusi etsimääni teosta sekä muutaman joita en tuntenut ennestään. Painavimmat ja arvokkaimmat kirjat pyydän yleensä lähettämään suoraan Clairon-sous-Boisiin, mutta usein otan joitakin ostoksia heti mukaan laukuuni; tällä kertaa minulle ennestään tuntemattoman taskutietokirjan lintujen äänistä sävellajin mukaan järjestettynä, toisen painoksen Harcardin eläin anatomisesta hakuteoksesta sekä hienon yksilön Boisotin kuuluisasta hämähäkkikirjasta *Atlas des Araignées*, jota olimme luvanneet etsiä, koska yksi vakioasiakkaistamme halusi antaa sen lahjaksi ystävänsä relleen.

Marraskuun seitsemännentoista päivän lopulla nousin Pariisiin-junaan, ja myöhään illalla saavuin Hôtel du Lisoniin, missä yleensä yövyimme kaupungissa käydessämme. Aivan

kulman takana on rue Almageste, siellä sijaitsevat useiden liikekumppaniemme antikvariaatit sekä hyvän ystävämme Philip Maurelin vanhojen kolikoiden myymälä. Suunnitelmissani oli kahden seuraavan päivän aikana paitsi ostaa kirjoja firmalle ja tavata Philip myös käydä Clichyssä, tutkimuskirjastossa nimeltä *Bibliothèque 18*. Olin sopinut tapaavani marraskuun yhdeksäntenätoista päivänä tutkimuskirjastonhoitajan nimeltä Nami Charet, sillä hän oli kuvaillut joitakin 1700-luvun graafisten tekniikoiden variaatioita, jotka olivat tähän asti jääneet vaille huomiota. Hän oli löytänyt kaiverrehtajien työkaluista ja työtavoista muutoksia, joiden ansiosta oli mahdollista ajoittaa aikakauden lopulla tehtyjä kuvituksia erittäin tarkasti ja näin ollen valaista kuvituksen synnyn ja kirjojen julkaisuvuoden välisiä ristiriitoja.

Päästyäni hotelliin soitin Thomasille. Puhelu ei ollut pitkä. Kerroin löydöistäni ja kysyin, halusiko hän lisätä nimekkeitä seuraavan päivän ostoslistalle. Hänelle oli tullut mieleen pari teosta, joita hän piti etsimisen arvoisina, ja lisäksi hän oli päivän aikana pyytänyt kahta rue Almagesten sivukadulla rue Renartilla toimivaa kollegaa panemaan syrjään pari kirjaa, jotka hän pyysi minua tarkistamaan ja ostamaan, jos ne olivat riittävän hyvässä kunnossa. Kirjoitin nimet listalleni ja lupasin katsoa niitä tarkemmin seuraavana päivänä. Kaikei puhelimme vielä vähän huutokaupasta ja marraskuun säästä ennen kuin toivottelimme pari kolme kertaa hyvät yöt ja lopetimme puhelun.

Yritämme välttää pitkiä puheluita silloin kun olemme erossa. Syy ei ole pelkästään se, että käymme vain yksityiskohtaista vuoropuhelua kirjojen kunnosta, julkaisuvuosista, kuvituksista ja hinnoittelusta, vaan myös se, että puhelut kasvattavat etäisyyttä meidän välillämme. Heti kun jätämme yksinkertaiset ja käytännölliset aiheet, puhelu muuttuu kuin varkain

jonkinlaiseksi ääniyhteydeksi, vaimeaksi rakkausmuminaksi. Järkevänä ja johdonmukaisena alkaneesta kommunikaatiosta tulee epämääräistä ääntelyä vailla sen enempää lauseita kuin informaatiotakaan: on vain pieniä sanoja ja ääniä, joiden olisi kai tarkoitus ylläpitää yhteyttä välillämme mutta jotka sen sijaan tekevät turhankin selväksi, miten kaukana olemme toisistamme. Ajan myötä olemme oppineet jakamaan tehtävät, pitäytymään käytännön asioissa ja puhumaan vain silloin kun se on tarpeen.

Minä olen unohtanut monet puhelun yksityiskohdat, mutta Thomas, joka muistaa marraskuun seitsemännentoista päivän kuin eilisen, on kertonut minulle, että olin innoissani löydöistäni ja pohdin, voisiko T. & T. Selter laajentaa toimintaansa myös tieteellisiin plansseihin ja kuvituksiin. Puhuimme lähinnä ideaani liittyvistä käytännön ongelmista, varsinkin lähettämisestä, joka luultavasti jäisi Thomasin kontolle. Minusta asiaa kannatti harkita, mutta Thomas oli skeptisempi.

En muista puhelusta muuta, mutta muistan että kävin heti sen jälkeen suihkussa, ja sitten istuuduin hotellihuoneen sängylle silmäilemään kirjalistaani. Muistan senkin, että olin hie-
man väsynyt matkustamisesta ja että asetin puhelimeen herä-
tyksen, riisuuduin ja kävin nukkumaan.

En vieläkään tiedä, onko hyvä idea lisätä tieteelliset planssit ja kuvitukset T. & T. Selterin valikoimiin, mutta tiedän, ettei sellaisilla pohdinnoilla ole enää mitään merkitystä. Tiedän senkin, että Thomas on jo kauan sitten vienyt paketkinsa postiin, että hän on kävellyt joenvartta pitkin ja vanhan vesimyllyn ohi, että hän on kulkenut metsän läpi ja palaa kohta.

Pidän silmällä sadepilviä. Pilvet kertovat, että aika kuluu. Valo katoaa, ja näen taivaan muuttuvan tummanharmaaksi.

Jos istun olohuoneessa kirjan kanssa, tulee niin pimeää etten näe lukea, ja valmistaudun vetäytymään vierashuoneeseen. Kuuntelen hetken sadetta, ja kun se voimistuu, tiedän että kohta Thomas palaa. Nousen nojatuolista ikkunan edestä. Menen keittiöön, huuhdon kuppini tiskialtaassa, kuivaan sen huolellisesti astiapyyhkeellä, panen sen paikalleen kaappiin ja tulen tänne. Yleensä muistan kääntää patteria isommalle ennen kuin lähdän olohuoneesta. Takan hiillokset ovat jäähtyneet aikoja sitten, ja kun Thomas pääsee kotiin, hän on sateesta läpimärkä.

Tänään en kuitenkaan istu olohuoneessa. Istun vierashuoneen pöydän ääressä, ja nyt sadepilvet alkavat taas kerääntyä. Katson puutarhaa ja omenapuuta. Ruohikolle on pudonnut pari hedelmää ja heikko tuuli on ravistellut syksyn lehdet lähes kuiviksi minun tässä istuessani, mutta pian puu on taas sateesta märkä. Voin yhä nähdä hämärässä liikehtivät linnut. Ne tuntevat, että pian alkaa sataa, mutta eivät ole vielä asettuneet pensasaitaan.

Minun odotellessani että Thomas kävelee ohi ulkona alkaa hämärtää. Kirjaimet muuttuvat epäselviksi paperilla edessäni. Olen sulkenut oven käytävään ja siirtynyt kauemmas ikkunasta. Yleensä istun sängyllä odottelemassa Thomasin paluuta, ja tiedän että puutarhan takana kulkevalle tielle ilmaantuu ensin yksi ja sitten vielä toinen tumma varjo. Ensimmäinen varjo on naapuri. Toinen on sateessa palaava Thomas. Tämä on ainoa kerta kun näen hänet: märän varjon aidan luona. Loppupäivän hän on ääniä talon eri huoneissa.

Sytytän valon vasta sen jälkeen kun Thomas on taas ääniä talon eri huoneissa. Olen kuullut hänen askeleensa puutarhapolulla, avaimen lukossa ja oven avaamisen ja sulke-

misen. Olen kuullut hänen pyyhkivän kengät mattoon ja olen kuullut katkaisimen vaimean naksahduksen, kun hän sytyttää valot eteiseen. Näen valon, joka tihkuu sisään oven alta, ja olen sytyttänyt pöytälamppun. Minun valoni täyttää huoneen ja tihkuu ulos oven alta, mutta sitä ei näe eteisestä, sillä sekoittuessaan eteisen valoon se muuttuu näkymättömäksi.

Istun jälleen ikkunan alla olevan pöydän ääressä, ja pian kuulen taas Thomasin askeleet portaissa ja käytävällä. Kuulen hänet keittiössä ja eteisessä. Kuulen kun hän avaa tienpuoleisen oven ja menee ulos hakemaan puutarhasta purjon ja vajasta muutaman sipulin. Kuulen että hän vetää oven vieressä olevat kumisaappaat jalkaan ja kuulen hänen askeleensa talon vierustalla, mutta sitten en kuule enempää, ja kuulen hänet uudelleen vasta kun hän palaa vihannestensa kanssa. Kuulen kun hän pilkkoo vihanneksia keittoon. Kuulen kattilan liedellä, ja kun keitto on valmis, kuulen tuolin rahinan keittiön lattiaa vasten. Jonkin ajan kuluttua kuulen putkien kohinaa, kun Thomas tiskaa lautasensa tiskialtaassa, ja kuulen kun hän panee lautasen paikalleen kaappiin ennen kuin menee olohuoneeseen. Hän viettää iltansa lukemalla Jocelyn Mironin teosta *Lucid Investigations*, ja kello on melkein kaksitoista ennen kuin hän sammuttaa eteisestä valot ja nousee yläkertaan, mutta vielä ei olla siinä pisteessä, sillä ilta on vasta nuori, Thomas on yläkerran makuuhuoneessa vaihtamassa vaatteita ja minä olen muistelemassa lukuisia marraskuun päiviä, jotka ovat alkaneet sekoittua mielessäni. Yritän muistaa 121 päivää. Jos pystyn.

Ensimmäisellä kerralla marraskuun kahdeksastoista ei ollut millään muotoa epätavallinen päivä. Heräsin hotellihuoneessani puoli kahdeksan maissa, ja puoli tuntia myöhemmin menin alas aamiaiselle. Päivän kuluessa kävin eri antikva-

riaateissa rue Almagesten tienoilla, ja matkalla poikkesin Philip Maurelin liikkeessä numerossa 31. Philipin uusi apulainen, jota en ollut aiemmin tavannut, arveli Philipin palaavan iltapäivän lopulla, ja sanoin tulevani uudelleen viiden maissa. Kävin kirjakaupoissa, joissa meillä on tapana asioida Pariisissa käydessämme, ja löysin useita etsimiäni teoksia. Rue Renartilla menin katsomaan Thomasin löytämää kappaletta teoksesta *Histoire des Eaux Potables*, sillä eräs asiakas oli kysellyt sen perään useamman kerran. Kirjan kunto oli hieno, joten ostin sen heti ja panin laukkuuni, jotta voisin viedä sen jo seuraavana päivänä Clairon-sous-Boisiin ja Thomas voisi lähettää sen malttamattomalle asiakkaallemme. Saman kirjakauppiaan valikoimista löysin pari muutakin teosta, jotka ostin ja pyysin lähettämään Claironiin, ja toisesta liikkeestä hain Thorntonin teoksen *The Heavenly Bodies*; kirja oli hyvässä kunnossa ja siihen sisältyvät kaksi planssia olivat mukana vain tässä yhdessä laitoksessa, josta oli otettu kaksi pienehköä painosta vuonna 1767.

Hieman ennen viittä laskeuduin taas portaat Philip Maurelin liikkeeseen. En ollut nähnyt häntä aikoihin, edellisestä kerrasta oli puoli vuotta, ehkä enemmänkin, ja juttelimme pitkään etuhuoneen ison kirjoituspöydän ääressä samalla kun Philip palveli asiakkaita tai vastasi puhelimeen. Kerroin Clairon-sous-Boisin talosta, jossa Philip ei ollut vielä käynyt, vaikka muutimme sinne jo pari vuotta sitten. Kerroin rakkaudesta, puutarhan omenapuusta, purjoista ja mangoldeista. Kerroin syksyn tulvista ja ajoittain yli äyräiden tulvivasta joesta, kerroin yrityksestämme, joka oli alkanut vähitellen elättää meidät, kerroin 1700-luvun kuvitettujen teosten kasvavasta kysynnästä, huutokaupasta ja uusimmista löydöistäni. Philip kertoi elämästä rue Almagestella, uudesta tyttöystävästään Mariesta, jonka olin tavannut jo aiemmin päivällä, syksyn poliittisista levottomuuksista ja

enemmän tai vähemmän harvinaisten vanhojen esineiden suuresta kysynnästä, minkä hänkin oli huomannut liikkeessään.

Philip käy enimmäkseen kauppaa Rooman keisariajan rahoilla. Hän avasi myymälänsä melko nuorena, ja silloin suurin osa hänen ystävistään piti koko touhua vitsinä, mutta viime vuosina toiminta on osoittautunut tuottoisaksi. Philip kertoi ihmeissään, miten yksi hänen vakioasiakkaistaan oli useita kertoja kutsunut hänet päivällisille ja hän oli yllättäen joutunut keskelle kiinnostunutta joukkoa, joka ei koostunut pelkästään vanhoista herroista vaan myös nuoremmista miehistä ja naisista, ja kaikki halusivat kuulla keisarillisista raha-asetuksista, rahanlyönnin tekniikoiden yksityiskohdista tai enemmän tai vähemmän epäilyttävistä valkovenäläisistä rahalöydyistä. Hän kertoi isännistä, jotka yllättäen ohjasivat vieraat suurten pariisilaishuoneistojensa läpi esitelläkseen kolikkokokoelman, eivätkä vieraat kummastelleet tai kiusaantuneet kuullessaan isännän omituisista harrastuksista vaan haltioituivat ja tarkastelivat sitten tämän uusimpia hankintoja kiinnostuneina ja voimakkaiden suurennuslasien läpi. Philip tunnusti yllättyneensä melkoisesti siitä, että hänen hiljaisen intohimonsa kohde oli saanut tällaista huomiota. Kaukaisen menneisyyden pienet metalliset merkit olivat ilmeisesti herättäneet uuden keräilymanian, jota ei ehkä voinut luonnehtia suorastaan aalloksi, mutta kiinnostus oli kuitenkin lisääntynyt, Philip huomasi sen selvästi liikkeessään.

Pohdimme tätä menneisyyden voitonmerkkeihin kohdistuvaa kysyntää, ja näytin Philipille teosta *Histoire des Eaux Potables*. Puhuimme asiakkaan osoittamasta innosta saada se käsiinsä ja spekuloidimme syitä, miksi joku halusi ostaa tällaisen kirjan. Kuka ostaa yli kaksisataa vuotta vanhan kirjan juomaveden historiasta? Jonkinlainen keräilijä varmaan, mutta mitä

hänen kokoelmansa tarkalleen ottaen piti sisällään, millaiseen kokonaisuuteen kirja liitettäisiin, sitä oli mahdoton arvata. En tiennyt asiakkaasta muuta kuin nimen ja osoitteen ja sen, miltä hänen äänensä kuulosti puhelimessa, kun hän muutama viikko sitten tiedusteli kirjaa jo kolmatta kertaa. Oletin hänen olevan keski-ikäinen mies ja tiesin hänen ostaneen meiltä aiemmin pari kolme kirjaa, mutta en muistanut mitä ne olivat.

Muistan yhä, että puhuimme hieman ironisesti ja välimatkan päästä vanhoihin aarteisiin kohdistuvan kiinnostuksen kasvamisesta. Vaikka myös meihin oli kai iskenyt tämä nostalgia tai historiannälkä tai miksi sitä kutsuisikaan, olimme kumpikin lievästi ihmeissämme siitä, että se oli alkanut levitä. Luultavasti koimme tarvetta puolustella omituisia mielenkiinnon kohteitamme, jotka näköjään kiehtoivat yhä useampia. Me olimme sentään tehneet niistä ammatin. Meille ne olivat elinkeino, eivät ajanvietettä tai ohimenevä ajan hengen ilmaus. Meillä oli hoidettavana yritykset *T. & T. Selter* ja *Maurel Numismatique*, ja kaipa ajattelimme että meillä oli sisäiseen nostalgikkoomme hieman käytännöllisempi suhde kuin asiakkailamme.

Kaikeksi onneksi Philipin tyttöystävä Marie saapui kesken kaiken. Philip esitteli meidät, ja vaihdoimme muutaman sanan äskeisestä keskustelusta ja tapaamisestamme aiemmin päivällä. Sitten Marie haki tuolin ja kävi tiskin ääreen istumaan, ja Philip lähti lähikauppaan hakemaan jotain syötävää ja pari pulloa viiniä.

Oli marraskuun ensimmäisiä kylmiä iltoja. Aamulla oli sataa tihuttanut, loppupäivä oli ollut puolipilvinen ja nyt alkoi olla niin kylmä, ettei liikkeessä oikein tarjennut istuskella. Taka-huoneessa oli pieni keittiö, jossa Philip oli asunut ensimmäiset vuodet liikkeen avaamisen jälkeen, ja siellä oli vanha kaa-

sulämmitin. Marie ja minä päätimme kokeilla, saisimmeko laitteen toimimaan. Marie pyyhki pölykerroksen lämmittimen päältä, ja yhdessä keinottelimme ison sinisen kaasupullon paikalleen ennen kuin raahasimme painavan laitteen liikkeen puolelle tiskin viereen. Löysimme keittiön vetolaatikosta tulitikkurasian ja saimme lämmittimeen tulen. Kun Philip palasi, liiketila oli ehtinyt lämmetä, ja sitten me istuimme muutaman tunnin tiskin ääressä syömässä, juomassa viiniä ja juttelemassa.

Tuosta illasta on parhaiten jäänyt mieleeni se, miten iloinen olin kun sain istua liikkeessä Philipin ja Marien välissä. En voinut olla panematta merkille, miten läheisiä he olivat. Se ei ollut sellaista keskinäistä huomaavaisuutta, joka jättää muut ihmiset ulkopuolelle ja joka syntyy kun vastarakastuneet hakevat lakkaamatta kontaktia toisiinsa katsein ja kosketuksin, eikä myöskään sellaista haurasta läheisyyttä, jonka vuoksi ulkopuolinen kokee olevansa häiriöksi ja haluaa jättää rakastavaiset kahden kesken uuteen ja herkkään liittoutumaansa. Marien ja Philipin ympärillä vallitseva rauha palautti mieleeni viiden vuoden takaisen ajan, jolloin tapasin Thomasin. Sen odottamattoman tunteen, että kokee yhdessä jotain selittämätöntä, ihmetystä toisen olemassaolosta – ihmisen, joka tekee kaikesta yksinkertaista – tunteen, että mieli on samanaikaisesti tyyni ja kuohuksissa. Philip ja Marie aikoivat selvästikin viettää loppuelämänsä yhdessä, niin yksinkertaista se oli, eikä nyt ollut muuta vaihtoehtoa kuin katsoa, mitä tulevaisuus toisi tullessaan. Tässä tilanteessa minun vierailuni oli luonteva tapahtuma, olin yksi elementti heidän yhteisessä elämässään, jonkinlainen kollega ja ystävä, Philipin nuoruudenystävän vaimo. Minä en ollut este, minusta ei ollut hyötyä eikä haittaa, en ollut vastustaja enkä auttaja, en ollut ostaja enkä myyjä vaan yksinkertaisesti tosiasia heidän yhteisessä elämässään.